

OVERNAME UIT:***MORES. TIJDSCHRIFT VOOR VOLKSCULTUUR IN VLAANDEREN, 1 (2000) 3***

Het archieffonds 'Renaat van der Linden'

Eva Waeytens¹

Inleiding

Zij die de twee eerste nummers van *Mores : Tijdschrift voor volkscultuur in Vlaanderen*² gelezen hebben, zal de naam van der Linden (Brakel 1 juli 1918 - Zottegem 16 maart 1999) niet onbekend in de oren klinken. Anderen kennen deze Oost-Vlaamse volkskundige misschien van de talrijke artikels of boeken die hij op zijn naam heeft staan. Hoewel hij gediplomeerd licentiaat in de klassieke filologie was en leraar klassieke talen, ging van der Linden zich immers al snel verdiepen in de volkskunde. Uit louter passie schoolde hij zich bij en wijdde zijn vrije tijd aan onderzoek. Zijn inzet maar ook zijn innemendheid als mens bleven niet onopgemerkt in de wereld der volkskundigen. Van der Lindens engagement was grenzeloos en geen thema uit het volksleven of hij had er interesse voor, gaande van de alom populaire Sinterklaasfiguur tot een schijnbaar vergezocht thema als het 'ronde venster in de architectuur'. Voor een overzicht, tenminste van deze onderwerpen die hun neerslag gevonden hebben in een publicatie, verwijzen we naar het huldeboek ter ere van Renaat van der Linden³. Wat er van het fonds van der Linden geworden is, leest u hier.

Het globale fonds

Begin 2000 verwierf het VCV het fonds R. van der Linden. Het uitpakken van het fonds onthulde een ruim assortiment boeken, en een feitelijk archief dat ca. 20 lopende meter beslaat. De boeken werden toegevoegd aan de bibliotheek van het VCV. De talrijke archiefstukken werden opgeborgen in zuurvrije mappen en archiefdozen. In feite doet de tweedeling boeken tegenover archief tekort aan de complexere realiteit: in veel boeken zaten namelijk brieven en kladjes of waren aantekeningen gemaakt. Dergelijk euvel is evenwel keurig opgelost via de methode van de kruisverwijzing. Deze houdt in dat de stukken worden opgenomen in het archief, dat ze op basis van hun plaats daarin geïnventariseerd worden, maar dat daarnaast gerefereerd wordt aan het boek waarin ze waren opgeborgen.

Het archieffonds

¹ Eva Waeytens doorliep aan het VCV een stage in het kader van haar studies Informatie- en Bibliotheekwetenschap (UA), onder begeleiding van Jeroen Walterus, stafmedewerker van het VCV; momenteel werkt zij er als vrijwilligster.

² S. Top, Fonds Renaat van der Linden, *Mores : Tijdschrift voor Volkscultuur*, nulnummer, december 1999, p. 15

³ W.P. Dezutter [et al.], *Volkskunde in Vlaanderen : huldeboek Renaat Van der Linden*, Brugge, Van de Wiele, 1984; zie ook het themanummer van *Oostvlaamse Zanten* 74 (1999) 4

Hoewel archiefbeheer strikt genomen niet behoort tot de opdracht van het VCV - afgezien van het verzorgen van het eigen lopend archief - is het reeds aan haar tweede fonds toe. Een ware uitdaging als men bedenkt dat het pas opgestarte centrum nog in volle opbouw is, dat het geen archivaris tewerkstelt en dat archivistiek een vak op zich is. Hoe de feitelijke verwerking van het archief eruit moest zien, was aanvankelijk een raadsel. De literatuur bracht ons in dat verband aanvankelijk niet veel verder. Niet alleen zijn de handleidingen niet breed gezaaid, maar behandelen ze vooral rijks-, gemeente- of bedrijfsarchieven. Samenhangend hiermee vonden we slechts weinig inventarissen van privé-personen. Dit belet niet dat ons uiteindelijk een erg verhelderend en omvattend boek ter hand kwam, met name *De ontsluiting van archieven* van H. Coppens⁴. De voorbeeldinventaris die men ons terecht aanraadde, was deze van Ast Fonteyne⁵.

Ondertussen hadden het toenemend inzicht en de korte kennismaking met het fonds zoveel praktische vragen doen rijzen, dat consultatie van een autoriteit terzake overwogen kon worden. Drie deskundigen werden op hun vakkennis en ervaring aangesproken: Els Flour van het Archief voor Vrouwengeschiedenis, Karel Velle van het Rijksarchief te Beveren en Björn Roszka, onderzoeker aan de UFSIA. Dat zij ons de sleutel, een algemeen geldende, pasklare oplossing, zou reiken was evenwel een misvatting. Het archiveren blijkt daarentegen een proces van continu stelling nemen en afwegen, zeker daar waar het een privé-archief betreft zoals dat van van der Linden, waarbij de stukken niet systematisch bijgehouden en geklasseerd zijn. Het archivistisch structuurbeginsel ten spijt, is het respecteren van de oorspronkelijke ordening - aangezien ze ontbreekt - dan niet meer realistisch.

Ordening van het archief

Van het archief van der Linden kan worden gezegd, dat het balanceert tussen orde en chaos. De thematische mapjes, die hij had aangelegd, gedeeltelijk voorzien van een doorlopende nummering, waren nogal gevarieerd van inhoud: documentatie, brieven, nota's ... zaten door mekaar. Bovendien lagen veel stukken los in de verhuisdozen. Een ten minste minimale tussenkomst was onvermijdelijk. Ook al omdat het ons niet zinvol leek de zuivere documentatie (krantenknipsels, brochures) tussen het archief te laten zitten, noch de foto's, dewelke naar alle waarschijnlijkheid de tand des tijd niet ongeschonden zouden doorstaan zonder specifieke behandeling. Doch, vooraleer sprake kan zijn van enige ingreep, dienen ordeningscriteria te worden gekozen en moet een ordeningsplan worden opgesteld. Twee invalswegen dienen zich daarbij aan: bij de inductieve vertrekt men van het materiaal, maakt men inhoudsfiches aan en leidt daar een plan uit af. Bij de deductieve begint men met het plan, aansluitend op een vooronderzoek omtrent de betreffende organisatie of persoon, en legt dat aan het materiaal op. Voor het archief van der Linden werden beide methoden gecombineerd maar geen van beide tot de laatste fase doorgevoerd. In het oorspronkelijk, theoretisch schema werd een opsplitsing volgens de diverse activiteiten van deze volkskundige gekoppeld aan een secundaire indeling per soort bescheiden (b.v. brief, notule). Bij toetsing aan het fonds bleek dit niettemin moeilijk haalbaar vanwege o.a. de grote

⁴ H. Coppens, *De ontsluiting van archieven*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 1997

⁵ L. Saerens, *Inventaris van het archief van Ast Fonteyne 1906-1991*, Leuven, KADOC, 1996

overlap tussen de categorieën: brieven met officieel briefhoofd bleken bij nader inzien soms bij de privé-sfeer aan te leunen, persoonlijke brieven en documentatie zitten vaak gebundeld, uitnodigingen, brieven van derden of knipsels bevatten notities van van der Linden,... Dit alles betekende niet minder een struikelblok voor de tweede benadering. Vandaar dat er vanuit tijd- en expertiseoverwegingen tenslotte voor geopteerd is ons te beperken tot het zogenaamd 'schonen' van het archief (d.w.z. een eerste rudimentair klassement aanbrengen) en het opstellen van een mogelijk orderingsplan.

Concreet houdt dit in dat het VCV momenteel beschikt over een potentieel orderingsplan en een voorlopige plaatsingslijst van genummerde mappen en dozen. Maar het archief is dus nog niet grondig geïnventariseerd. Expliciete toelating vanwege de directie van het VCV en van de bibliothecaris na een schriftelijke en gemotiveerde aanvraag is vereist voor de inzage van dit tot nader order gesloten archief. Verder verwelkomen we graag hij/zij, die zich geroepen voelt de verdere ontsluiting en inventarisatie op zich te nemen.

Orderingsplan archief R. van der Linden (ontwerp)

1) Persoonlijk:

- correspondentie:
- doodsbrieven
- huwelijksaankondigingen
- diploma

2) Activiteiten als volkskundige:

- correspondentie:
 - strikt formeel (1. per thema, 2. chronologisch)
 - gemengd formeel-persoonlijk (1. per thema, 2. chronologisch)
 - deelname aan jury's
 - contacten met uitgeverijen (chronologisch)
- notities
- teksten

3) Lidmaatschap bij verenigingen:

- Koninklijke Belgische Commissie voor Volkskunde (KBCV)
 - notulen
 - congressen
- Federatie van de Kringen voor Oudheidkunde en Geschiedenis
- Société Internationale d' Ethnologie et de Folklore (SIEF)
 - correspondentie
- Federatie voor Volkskunde in Vlaanderen (FVV)
 - notulen, correspondentie
- Koninklijke Bond der Oost-Vlaamse Volkskundigen vzw (KBOV)
 - notulen, correspondentie, begroting
 - tijdschrift *Oostvlaamse Zanten*
- Museum voor Volkskunde Gent
 - notulen, correspondentie
- Museum van Schone Kunsten Zottegem
- Federatie van Vlaamse Volkskundige Verenigingen

- BTK-project ter voorbereiding op de stichting van het Centrum voor Vlaamse Volkscultuur (CVV)
- Raad voor de Volkskunde Maas-Rijn
- Frans M. Olbrechtstichting vzw
- Orde der Hospitaalridders van Sint-Jan van Jerusalem
 - correspondentie, verslagen
- Internationaal Exlibriscentrum
- Plaatselijke Bond van Jonge en Grote Gezinnen, Zottegem
- Vrienden van het Kasteel vzw
- Stedelijke Seniorenraad Zottegem

4) Contact met artiesten:

- correspondentie (in-uit)
- uitnodigingen:
 - algemeen
 - met RvdL. als spreker,...

5) Activiteiten voor T.V. en radio:

- contracten
- lezingen
- correspondentie (in-uit)

6) Persknipsels:

- met vermelding RvdL.
- over RvdL.

7) Thematische documentatie:

- kopieën met notities
- krantenknipsels
- prenten

8) Foto's